

Rajat ylittävän terveydenhuollon ohjausryhmälle (HARE STM033:00/2011)
Yhteyshenkilö: hallitussihteeri Kirsi Ruuhonen, kirsi.ruuhonen@stm.fi

Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n kanta: Poikien ympärileikkausta ei saa laillistaa

Helsingin Sanomien pääkirjoitus ”Sairaanhoitoa EU:n alueella” 29.12.2011 viittasi työryhmäännne:

Suomessa istuu nyt työryhmä, jonka yhden jaoksen tehtävänä on selvittää, mitkä ovat sellaisia toimenpiteitä, jotka kuuluvat suomalaisten oikeuksiin hakeutua hoitoon muualla Euroopassa.

Seuraava pääkirjoituksen kohta poikien ympärileikkauksesta huolestuttaa yhdistystämme:

Työryhmä joutuu kuitenkin ottamaan kantaa useisiin vaikeisiin asioihin. Onko suomalaisella oikeus viedä lapsensa uskonnollisin perustein ympärileikattavaksi toiseen Euroopan maahan?

Helsingin Sanomat kosketteli poikien ympärileikkausta samoihin aikoihin myös 19.12., 20.12., 21.12. sekä 31.12. artikkeleissaan ja uutisissaan. Tarjosin niiden tähden 23.12. lehdelle lyhyttä mielipidekirjoitustani, mutta se ei ilmestynyt edes vedottuani yllä tarkastelemaani pääkirjoitukseen. Päätin silloin kirjoittaa suoraan pääkirjoituksen mainitsemalle työryhmälle odottamatta pääkirjoituksessa myös mainittua lausuntokierrosta. Olen päättellyt, että pääkirjoituksessa tarkoitettu työryhmä on joko ohjausryhmä itsessään tai sitten sen alainen säädösvalmisteluryhmä. Pyydän, että tämä kirje ohjataan oikealle taholle. Tarvittaessa yhdistyksemme antaa aikanaan lausuntokierroksella asiasta oman lausuntonsa.

Lisään pääkirjoitukseen, että Suomessakin saatettaisiin haluta ympärileikkauttaa lapsi myös euskonnollisista syistä — pelkän tavan vuoksi — ilman pätevää lääketieteellistä perustelua.

Yhdistyksemme mielestä olisi lailla kiellettävä pojan ympärileikkaus, kun sille ei ole pätevää lääketieteellistä perustelua ja kun poika ei ole antanut sille tietoon perustuvaa omaa kirjallista suostumustaan. Ei-lääketieteellinen ympärileikkaus olisi mieluummin jätettävä ympärileikattavan miehen oman aloitteen varaan. Tällöinkään ei siis olisi kyse toimenpiteestä, jonka yhteiskunnan tulisi kustantaa tai jossa yhteiskunnan tulisi ylipäättään auttaa.

Työryhmänne ei varmaankaan voisi ottaa tehtäväkseen ehdottaa tuollaista lakia.

Mutta on tärkeätä, että työryhmänne ei toisaalta välillisestikään millään tavalla laillistaisi sellaista ympärileikkaukskäytäntöä, jonka juuri vaadimme lailla kieltämään.

On nimittäin jätettävä ilman omaa suostumustaan ja tahtoaan ympärileikatulle pojalle mahdollisuus myöhemmin nostaa oikeudenkäynti hänen ympärileikkauksen pyytäneitä vanhempiaan vastaan pysyvän ruumiinvamman tuottamisesta ja vaatia näiltä vammasta vahingonkorvauksia.

Sellaisen kanteen mukainen tuomio osoittaisi miehelle itselleen, että myös yhteiskunnan mielestä häntä kohtaan oli toimittu väärin, ja miehen vanhemmille, että myös yhteiskunnan mielestä he olivat toimineet poikaansa kohtaan väärin. Silloin yhteiskunnassa nousisi painetta säätää laki, jolla toiminta kokonaan kiellettäisiin.

Ei tietystikään ole niin, että jokainen ilman omaa tahtoaan tai suostumustaan ympärileikattu katsoisi itsellään olevan pysyvän ruumiinvamman. Ei myöskään ole niin, että jokainen ilman omaa tahtoaan tai suostumustaan ympärileikattu, joka pitäisi kohtaloaan vääränä ja joka jättäisi omat poikansa ympärileikkauttamatta, nostaisi myös oikeusjutun vanhempiaan vastaan. Mutta toisaalta kenestäkään ilman omaa tahtoaan tai suostumustaan ympärileikattavasta pojasta ei myöskään voisi etukäteen sanoa, etteikö juuri hän kokisi kohtaloaan vääräksi ja nostaisi siitä oikeusjuttua.

Ei siis pitä viedä ympärileikkauksensa tähden kärsivältä mieheltä mahdollisuutta toimia yksilönä tehokkaimmalla mahdollisella tavalla, oikeusjutun nostamalla, juuri omimmassa asiassaan, jotta yleisellä tasolla reagoitaisiin niin, että vastaava ei enää pääsisi toistumaan.

Joku voisi kysyä, nostaisiko sitten kukaan todella oikeusjuttua omia vanhempiaan vastaan. Kysehan ei olisi esimerkiksi inestistä, josta oikeusjutun nostaakin virallinen syyttäjä.

Mutta olen itse julkisessa sanassakin miettinyt toista yhteyttä, jossa nuorella olisi hyvä syynsä nostaa oikeudenkäynti vanhempiaan vastaan ja vaatia näiltä vahingonkorvausta.

Uusi, 1.8.2003 voimaan tullut uskonnonvapauslaki jäi nimittäin heti jälkeen siitä, että lukiota oli tullut luokaton, kurssimuotoinen. Kirkkoon (evangelis-luterilainen/ortodoksinen) kuuluva nuori lukion opiskelija saattaa haluta erota kirkosta ja jättää uskonnonopetuksen. Hän voi ilman huoltajiensa suostumusta erota kirkosta vasta 18 vuotta täytettyään, mutta hän pystyy kuitenkin omantuntonsa vaatimuksesta kieltäytymään uskonnon kursseista jo lukion alusta lähtien. Kirkosta erottuaan hänen on suoritettava elämäkatsomustiedon pakolliset kolme kurssia. Mutta jos niistä ensimmäinen on ensin suoritettava opetuksessa läsnä ollen (kuten oli erään koulun käytäntö muutama vuosi sitten) ja vasta sen jälkeen loput kaksi kurssia saa tenttiä, niin syksyllä syntyneelle tai sellaiselle, joka ei kykenisi kursseja omatoimisesti opiskelemaan, seurauksena voisi olla lukion venyminen yli kolmen vuoden normaaliajan. Jos siis huoltajat eivät omalla toiminnallaan korjaa lainsäädännön ristiriitaa ja — vaikka kuinka pakotetuiksi siinä itsensä tuntien — anna ajoissa suostumustaan nuoren kirkosta eroamiselle, he saattavat aiheuttaa tämän opiskeluille hyvin tuntuva ajallisen vahingon, jota ei oikeudessa tuomittu vahingonkorvausraha vastuuttomasta huoltajuudesta edes riittäisi hyvittämään. Korjauksena tilanteeseen olisi tietysti se, että kirkosta on päästävä omalla päätöksellään eroamaan viimeistään 15 vuotta täytettyään. (Vapaaehtoisina kirkon jäseninä jatkavien olisi sitten pysyttävä pakollisessa uskonnonopetuksessaan.)

Tuollaisiin ajatuksiin johduin, kun uskonnonvapauslain säätämisen aikoihin oivalsin, että jos lukio jo aikanaan olisi ollut kurssimuotoinen (ja siinä olisi ollut elämäkatsomustiedon opetus), en olisi tyytynyt siihen, että en saanut vanhemmilteni heidän suostumustaan, jota tarvitsin ja pyysin, kirkosta eroamiseeni ja uskonnonopetuksen jättämiseen (siihen aikaan kirkkoon kuulumaton lukiolainen tarvitsi huoltajansa vaatimuksen uskonnonopetuksesta vapauttamiseksi), vaan olisin joka tapauksessa kieltäytynyt lukion uskonnon kursseista. Olen syntynyt syksyllä ja yliopistoon opiskelemaan pääsni olisi täten voinut siirtyä. Vanhempieni olisi siis siinä uudessa tilanteessa ollut taivuttava. Tai jos he eivät olisi taipuneet, olisin sitten lukion jälkeen nostanut oikeudenkäynnin heitä vastaan, jolloin heidän olisi ollut heti toivottava, että he sen oikeudenkäynnin häviäisivät, sillä muutoin he olisivat hävinneet minut — olisin katkaissut välini heihin siihen asti, kunnes uskonnonvapauslaki olisi korjattu, ja ratkaiseva oikeustapaus tietysti olisi korjausta jouduttanut.

Molemmat mahdollisuudet, se, että huoltajat joutuisivat käytännön pakosta antamaan suostumuksensa lukion uskonnonopetuksesta kieltäytyneen kirkosta eroamiselle, ja se, että he vastuuttomuuttaan kieltäytyisivät sellaista suostumustaan antamasta näin nuorelle suuren vahingon aiheuttamalla ja sen tähden mahdollisesti oikeudenkäynnin nostattamalla, osoittaisivat, että uskonnonvapauslain vaatimus tällaisesta suostumuksesta on väärä.

Tämänkin perusteella myös ympärileikatun oikeudenkäynti ympärileikkauttajaan vastaan olisi minulle mitä mahdollisin ajatus, mitä osuvin teko.

Dosentti Jouni Luukkainen

Puheenjohtaja

Pääkaupunkiseudun ateistit ry (www.ateistit.fi)

Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI

P. (09) 191 51443, (09) 7534 703; jouni.luukkainen@helsinki.fi